

Onderwerp

Het Flevolands Archief - Uittreding Rijk uit Regionaal Historische Centra

Kern mededeling:

Gedeputeerde Appelman heeft toegezegd de Staten op de hoogte te houden van significante ontwikkelingen t.a.v. de terugtrekking van de Rijksoverheid uit alle Regionale Historische Centra en de daarbij behorende consequenties (Toezegging EMS12A, dd. 06-05-2020).

Het Rijk heeft aangegeven per 1 januari 2024 uit te willen treden uit de gemeenschappelijke regelingen van de Regionaal Historische Centra. Ook kunnen de Regionaal Historische Centra per 1 januari 2024 geen gebruik meer maken van het e-depot van het Nationaal Archief.

Met deze mededeling wil ik u informeren over:

1. De tussenresultaten van de onderhandelingen tussen het Rijk en de Regionaal Historische Centra. Deze tussenresultaten zijn eenzijdig vanuit het Rijk bevestigd met een brief in december 2021 (zie bijlage).
2. De gevolgen voor Het Flevolands Archief op basis van de huidige onderhandelingsresultaten.

Mededeling:**Koerswijziging Rijk:**

Het Flevolands Archief (hierna 'HFA') is op 1 juli 2017 formeel als Regionaal Historisch Centrum opgericht. Het ministerie van OCW heeft aangegeven per 1 januari 2024 uit de gemeenschappelijke regelingen van alle Regionaal Historische Centra (hierna 'RHC's') te willen treden. Na uittreding wil OCW de taken en de bevoegdheden van de minister voor de *papieren* rijksarchieven overdragen aan de RHC's via een delegatiebepaling in de nieuwe Archiefwet¹. De RHC's krijgen hiervoor een financiële bijdrage in de vorm van een specifieke uitkering (artikel 15a van de Financiële Verhoudingswet).

Het ministerie van OCW heeft eveneens aangegeven dat de RHC's vanaf 1 januari 2024 geen gebruik meer kunnen maken van het (gezamenlijk ontwikkelde) e-Depot² van het Nationaal Archief. Het ministerie van OCW heeft besloten om het e-Depot van het Nationaal Archief vanaf 1 januari 2024 te beperken tot het bewaren en ontsluiten van archiefmateriaal van het Rijk (uitgezonderd de papieren Rijksarchieven, die bij de RHC's blijven). Dit is een majeure koerswijziging en betekent dat de RHC's een eigen e-Depot moeten aanschaffen en inrichten.

Onderhandelingen Rijk met Rijks Historische Centra:

Een delegatie van directeurs en bestuursleden van de RHC's onderhandelt met het Rijk. De onderhandelingen zijn in het vierde kwartaal 2021 in een meer concrete fase gekomen. Dit heeft geleid tot een (eenzijdige) brief in december 2021, waarin de minister van OCW een aantal bestuurlijke afspraken bevestigd (zie bijlage). In brief geeft de minister aan:

- o Het belang van de RHC's te onderschrijven en het voornemen te hebben een duurzame samenwerkingsrelatie aan te gaan. Grote waarde te hechten aan de continuïteit van de RHC's met de daarin gegeneerde kennis.

¹ De Archiefwet 2021 is in november 2021 aangeboden aan de Tweede Kamer. De behandeling is aangehouden tot een volgende procedure vergadering.

² Een e-Depot is een voorziening met functionaliteit voor de opslag, het beheer en de ontsluiting van de digitale archieven die voor blijvende bewaring in aanmerking komen.

Registratienummer

2889957

Datum

20 januari 2022

Afdeling/Bureau

CZ

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Appelman, J.N.J.

Ter kennisname aan PS en

burgerleden

Mededeling

Bladnummer

2

Registratienummer

2889957

- De bestaande papieren rijkscollecties ook na uittreding in beheer bij de RHC's te laten. Juridisch wordt dit geregeld door een delegatiebepaling in de nieuwe Archiefwet. De financiële bijdrage wordt geregeld via een specifieke uitkering. Deze specifieke uitkering moet jaarlijks aangevraagd worden en ook dient hierover verantwoording te worden afgelegd.
- Eenmalig extra financiële middelen ter beschikking te stellen voor een alternatieve e-depot voorziening.

Daarnaast benoemt de minister een aantal openstaande punten zoals bijvoorbeeld een structurele vergoeding voor het beheer van reeds gedigitaliseerde rijkscollecties. Het aandachtspunt 'gebouwen en onderhoud' speelt niet voor het HFA omdat de provincie (en niet het Rijk) de eigenaar is.

De RHC's willen bij de verdere onderhandelingen daarnaast aandacht voor de beperking van de administratieve lasten van de specifieke uitkering en het behoud van de financiële reserves. Ook is nog niet helder of de Aanbestedingswet gevolgen heeft voor de overgebleven partners in een GR. Juridisch moet nader uitgezocht worden of de overgebleven partners in een gemeenschappelijke regeling de taken mogen blijven inbesteden aan de RHC's, wanneer zij gezamenlijk minder dan 80% van de taken die het RHC uitvoert, afnemen.

Het Rijk heeft nog niet gereageerd op de brieven met aandachtspunten die op 15 april 2021 zijn ingezonden. Het gaat hierbij om een gezamenlijke brief vanuit alle RHC's en vanuit ieder RHC een specifieke brief.

Gevolgen voor Het Flevolands Archief:

Bestaansrecht HFA:

Met de uittreding van het Rijk verandert het bestaansrecht van het HFA niet. Het Flevolands Archief is een zelfstandige en onafhankelijke archiefdienst met een regionale functie, gevestigd in de regio. Het is een centrum voor cultureel erfgoed, beheerder van archiefcollecties en kenniscentrum voor informatiehuishouding. Dit is in lijn met de visie van het Rijk op de RHC's. Gezien de bijzondere (toekomstige) ontwikkelopgaven voor de gehele regio is en blijft het belangrijk om een *Flevolands Archief* te hebben. Het verhaal van Flevoland kan alleen maar verteld worden in Flevoland.

Levensvatbaarheid HFA:

Uitgaande van de huidige bestuurlijke afspraken zijn er momenteel geen aanwijzingen dat Het Flevolands Archief minder levensvatbaar wordt na de uittreding van het Rijk.

Het financieel meerjarig perspectief en de juridische consequenties zijn momenteel nog niet volledig omdat de onderhandelingen met het Rijk zijn nog niet afgerond. Ook zijn nog geen HFA-specifieke afspraken met het Rijk gemaakt. Het algemeen bestuur van HFA beziet eind 2022 opnieuw de stand van zaken.

Verbreiding van de samenwerking:

Om Het Flevolands Archief als organisatie robuuster te maken wordt verkend of binnen de regio nieuwe deelnemers voor de GR zijn. Ook worden de mogelijkheden onderzocht voor het aangaan van dienstverleningsovereenkomsten. Voor de e-depotvoorziening zoekt het HFA samenwerking met andere archiefdiensten. Hoe ver deze samenwerking kan gaan, hangt mede af van hoe open andere archiefdiensten hierin staan.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Transitie RHC's en bevestiging bestuurlijke afspraken, december 2021 (brief OCW)	2889314	Ja

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Besturen van de Regionale Historische Centra (RHC's)
T.a.v. bestuur Het Flevolands Archief
Oostvaardersdijk 01-13
8242 PA LELYSTAD

Media en Creatieve Industrie

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Onze referentie
30407470

Datum **15 DEC. 2021**
Betreft Transitie RHC's en bevestiging bestuurlijke afspraken

Geacht bestuur,

In deze brief bevestig ik met u de afspraken, zoals deze gemaakt zijn in het overleg dat tussen mijn ministerie en vertegenwoordigers van de besturen van de Regionale Historische Centra (RHC's) de afgelopen tijd heeft plaatsgevonden. Deze afspraken zijn niet los te zien van mijn voornemen tot uittreden per 1 januari 2024 uit de gemeenschappelijke regelingen die de grondslag vormen van de RHC's. Dit voornemen heb ik voor het eerst als reëel perspectief geschetst in mijn brief aan het Gelders Archief van 15 juni 2018, die aansluitend in afschrift is verstuurd aan alle besturen van de RHC's.

Tevens ga ik in deze brief in op de achtergrond waartegen deze afspraken tot stand zijn gekomen, zodat een breder beeld ontstaat van de ontwikkelingen en overwegingen die hierbij een rol hebben gespeeld.

Digitalisering en informatiehuishouding

In mijn brief van 15 juni 2018 bespreek ik de digitalisering van overheidsinformatie en haar gevolgen. Deze gevolgen raken aan de e-depotfunctie van het Rijk en de verhouding tot de RHC's, waar de gedachtegang eerder was dat de RHC's blijvend gebruik konden maken van deze centrale voorziening. De e-depotfunctie van de Rijksoverheid is neergelegd bij het Nationaal Archief en is centraal ingericht. Ook het overbrengen van regionale, digitale rijksarchieven vindt in tegenstelling tot het overbrengen van papieren documenten centraal plaats en niet naar de RHC's. De bijbehorende dienstverlening door het Nationaal Archief aan departementen en rijksorganisaties is hierop toegesneden.

Dit alles betekent een breuk met de tijd, waarin het overbrengen van papieren documenten centraal stond en waarbij fysieke nabijheid van de collectie zowel uit oogpunt van de archiefvormer als het publiek een belangrijke factor was. Digitalisering en centralisering van de voorzieningen komen mede tot uiting in de nieuwe Archiefwet 2021, die op 17 november jl. aan de Tweede Kamer is aangeboden.¹ Was in de Archiefwet 1995 nog sprake van een algemene rijksarchiefbewaarplaats, gevestigd in Den Haag, en afzonderlijke

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/11/18/archiefwet-2021-wettekst-met-mvt>

rijksarchiefbewaarplaatsen, gevestigd in de hoofdplaats van elke andere provincie, in de nieuwe Archiefwet 2021 is er sprake van één Nationaal Archief.

Onze referentie
30407470

Voorname ontwikkelingen maken de deelname van het Rijk in de gemeenschappelijke regelingen van de RHC's niet meer vanzelfsprekend. Als voorgenomen datum van uittreden door het Rijk uit de gemeenschappelijke regelingen geldt 1 januari 2024, zoals eerder met u gecommuniceerd.

Beheer rijkscollecties

Voorgaande betekent niet dat ik het belang van de RHC's onderschat. Het belang van het beheer van de bestaande papieren rijkscollecties zoveel mogelijk op locatie blijft onverminderd groot. Professioneel beheer, fysieke nabijheid van de documenten en de mogelijkheid van raadpleging en presentatie ter plekke spelen hierbij een grote rol. De gemeenschappelijke regelingen van de RHC's zijn indertijd juist om deze reden tot stand gekomen. Ook is het overbrengen van papieren archieven door archiefvormers nog niet meteen gedaan.

Om de continuïteit, ook in financiële zin, zeker te stellen is in de nieuwe Archiefwet 2021 een delegatiebepaling opgenomen die het mogelijk maakt dat de RHC's het beheer van de papieren rijkscollecties ook na 1 januari 2024 blijven uitvoeren. Hiertoe ontvangen zij een specifieke uitkering. De rijksmiddelen die nu jaarlijks door het Rijk aan de gemeenschappelijke regelingen worden toegekend blijven middels deze uitkering voor dit beheer beschikbaar.²

Rol RHC's in digitale transitie

Ook in de digitale transitie van de archief- en informatiewereld kunnen de RHC's naar mijn overtuiging een belangrijke rol spelen, zoals in mijn brief van 15 juni 2018 reeds gesteld. Het beeld dat ik hierbij voor ogen heb is dat van een regionaal verknoopte, digitale archiefdienst en kenniscentrum voor de informatiehuishouding naast regionaal geworteld centrum van cultureel erfgoed en beheerder van de archiefcollecties. Dit biedt aan de RHC's volop kansen om zich op eigen terrein te onderscheiden.

Afspraken

Inmiddels ben ik verheugd aan de besturen van de RHC's de afspraken te kunnen bevestigen die met name deze digitale transitie verder faciliteren. Ik stel hiervoor eenmalig extra middelen ter beschikking die de RHC's kunnen aanwenden voor versterking van de digitale archieffunctie, als verzamelbegrip ook wel het e-depot genoemd. Na 1 januari 2024 zullen de RHC's geen gebruik meer kunnen maken van de e-depotvoorziening van het Nationaal Archief en is het aan henzelf om deze voorziening aan te bieden. Het is goed te constateren dat de RHC's zich inmiddels actief op dit vlak bewegen of in een enkel geval zelfs al hierover beschikken.

De gemaakte afspraken zijn samengevat als volgt.

1. RHC's ontvangen eenmalig in totaal een bedrag van € 100.000 voor een gezamenlijke ontwikkeling van (e-)producten en (e-)diensten.
2. RHC's ontvangen eenmalig en individueel een bedrag van € 100.000 (in totaal $11 \times 100.000 = € 1,1 \text{ mln.}$) voor aanloopkosten e-depot.

² De bijdrage van het Rijk aan de gemeenschappelijke regelingen van de RHC's bedraagt voor het jaar 2022 ruim € 26 mln.

3. RHC's ontvangen ieder een zogeheten kenniscomponent op het terrein van informatie, archief en digitalisering. Deze bedraagt als vast bedrag (d.w.z. geen indexering) € 50.000 per RHC gedurende vijf jaar. Na vijf jaar stopt deze overbruggingstoelage.

Onze referentie
30407470

De totale som van deze eenmalige middelen bedraagt € 3,95 mln.

Nog nader te bepalen

Naast bovengenoemde afspraken zijn er nog openstaande zaken of vragen. Ten eerste heb ik aan de RHC's aangeboden om in de toekomst een structurele vergoeding toe te kennen voor het beheren van de gedigitaliseerde rijkscollecties. Deze vergoeding was in de berekening gebaseerd op het lopende programma DTR3, waarmee in vijftien jaar tien procent van de rijkscollectie wordt gedigitaliseerd. Nadien hebben de RHC's echter nog andere overzichten van rijksarchieven aangeleverd die zij naar eigen inzicht en beleid hebben gedigitaliseerd hetzij nog van plan zijn om de komende jaren te digitaliseren. Een vergoeding voor het beheer wil ik in totaal bezien in samenhang met de huidige bedragen die het Rijk jaarlijks aan de RHC's toekent. Ook zijn er voor de toekomst afspraken nodig over de rol van de RHC's bij acquisitie en digitalisering van de rijkscollectie.

Voorts hebben de RHC's vragen gesteld over de mogelijkheid van het om niet blijven gebruikmaken van licenties. De RHC's beraden zich het beste zelf hoe dit mee te nemen in de ontwikkeling van hun voorzieningen.

Ten derde hebben de RHC's verzocht om onder de specifieke uitkering de administratieve lasten zoveel mogelijk te beperken. Zoals bekend verloopt de verantwoording over de besteding van deze middelen volgens een vaste systematiek.³ Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is voor de procedure verantwoordelijk. Hoewel het niet mogelijk is van deze procedure af te wijken, wil ik samen met het Nationaal Archief en de RHC's onderzoeken hoe de huidige wijze van bekostiging, die meer het karakter heeft van lumpsum, herkenbaar kan worden omgezet naar een meer specifiek bekostigingsmodel, waarbij tevens rekening wordt gehouden met reserves en voorzieningen, gebouwen en onderhoud. Het resultaat hiervan kan bij de begrotingsaanvraag en de verantwoording bijdragen aan zowel eenvoud als transparantie.

Duurzaamheid en betrokkenheid

Tot slot van deze brief hebben de RHC's aandacht gevraagd voor de duurzaamheid van de specifieke uitkering. Ik acht het begrijpelijk dat de RHC's bij deze overgang behoefte hebben aan een meerjarig perspectief. Op het eerste gezicht beantwoordt het instrument van de specifieke uitkering, waarbij jaarlijkse begrotingsaanvraag en verantwoording uitgangspunt zijn, in beperkte mate aan deze wens. Tegelijkertijd moge duidelijk zijn dat, los van deze technische systematiek, mijn voornemen is gericht op een duurzame samenwerking. De RHC's beheren ruim 125 kilometer aan rijkscollectie in een daartoe speciaal ingerichte omgeving, met inzet van deskundig personeel. Aan de continuïteit van de opgebouwde organisatie met de daarin gegenereerde kennis hecht ik grote waarde. Bovendien speelt hierbij het belang van personeel en gebouwen. Ik merk op dat het ook in de huidige gemeenschappelijke regelingen mogelijk is, dat een der deelnemende partijen uittreedt uit het samenwerkingsverband. Het is

³ Zie [Single information, Single audit \(SiSa\) | Financiën gemeenten en provincies | Rijksoverheid.nl](#).

goed te constateren dat dit de nauwe samenwerking de afgelopen meer dan twintig jaren niet in de weg heeft gestaan.

Onze referentie
30407470

Tevens merk ik op dat in de nieuwe Archiefwet 2021 een eventuele intrekking van de overdracht van taken en bevoegdheden en, hieraan gekoppeld, de specifieke uitkering gebonden is aan voorwaarden. Zo kan een besluit tot overdracht van taken en bevoegdheden alleen worden ingetrokken op eigen verzoek van het bestuursorgaan, bij taakverwaarlozing of naar aanleiding van een beleidsmatige heroverweging van de minister. In het laatste geval geldt een wachttermijn van ten minste vijf jaren, eer een intrekkingbesluit in werking kan treden. Het beginsel van behoorlijk bestuur komt hierin ook tot uitdrukking. Hoofdmotief is en blijft echter mijn oogmerk van een duurzame samenwerking.

Hiervoor gaf ik al te kennen dat de rijksmiddelen die nu jaarlijks door het Rijk aan de gemeenschappelijke regelingen worden toegekend beschikbaar blijven. Ook bevatten de bovengenoemde financiële afspraken een (kennis)component die over meerdere jaren wordt toegekend. Dit alles maakt tastbaar dat mijn inspanningen gericht zijn op het voortzetten en zo mogelijk versterken van de positie van de RHC's in het bestel en hun omgeving.

Tegelijkertijd vraagt deze betrokkenheid ook van de RHC's om zich ten volle te oriënteren op de ontwikkeling van de organisatie en de positie in het netwerk. De RHC's hebben ook na 1 januari 2024 een krachtig bestuur nodig dat zich hier blijvend aan kan en wil wijden. Mogelijk komen bij deze oriëntatie ook nieuwe deelnemers in beeld die het RHC mede kunnen dragen. Het gesprek dat hierover gaat is belangrijk en dient tijdig te worden gevoerd. Ik zie dit primair als een taak van de besturen. Indien mogelijk en gewenst ben ik bereid om aan dit gesprek bij te dragen.

Tot slot

Met deze brief en het bevestigen van deze afspraken onderstreep ik het belang van een sterk RHC, zoals eerder in mijn brief van juni 2018 geschetst. Over de openstaande zaken, genoemd in deze brief of die zich in dit verband later aandienen, vindt nog overleg plaats.

Ook na het uittreden door het Rijk blijven het Nationaal Archief en de RHC's nauw met elkaar samenwerken in het belang van de collectie en haar toegankelijkheid voor het publiek. In dat vooruitzicht vertrouw ik erop dat wij dat belang blijven delen.

De genoemde bedragen zal ik reeds per 1 januari 2022 via het Nationaal Archief doen toevoegen aan de budgetten van de RHC's, zodat zij zich tijdig en zonder onderbreking kunnen voorbereiden op de toekomst.

asis- en Voortgezet Onderwijs en Media,